

Tietoa henkilötietojen käsittelystä *Mapping the linguistic landscape of the Helsinki metropolitan area: from linguistic groups to discourse communities* (MAPHEL)-tutkimuksessa

MAPHEL-tutkimuksessa käytetään aineistona henkilötietoja. Tämän selosteen tarkoitus on antaa tietoa käsiteltävistä henkilötiedoista sekä siitä, mistä henkilötiedot ovat peräisin ja miten niitä käytetään tutkimuksessa. Selosteen lopussa kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia rekisteröidyillä on.

Tutkimukseen osallistuminen ja henkilötietojen antaminen on vapaaehtoista. Sinuun ei kohdistu mitään negatiivista seuraamusta, jos et osallistu tutkimukseen tai jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen.

1. Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Helsingin yliopisto
Osoite: PL 3 (Fabianinkatu 33), 00014 Helsingin yliopisto

2. Yhteyshenkilö ja vastuullinen tutkija

Yhteyshenkilö tutkimusta koskevista asioista:

Nimi: MAPHEL-hankkeen tutkijat Tuomo Hiippala¹, Hanna-Mari Pienimäki¹ ja Tuomas Väisänen²
Tiedekunta/osasto/yksikkö: Humanistinen tiedekunta/Kielten osasto¹, Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta/Geotieteiden ja maantieteen osasto²
Osoite: PL 24 (Unioninkatu 40), 00014 Helsingin yliopisto
Sähköpostiosoite: tuomo.hiippala@helsinki.fi, hanna-mari.pienimaki@helsinki.fi, tuomas.vaisanen@helsinki.fi

Vastuullinen tutkija: ks. yllä

3. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Helsingin yliopiston tietosuojavastaavaan saa yhteyden sähköpostiosoitteesta tietosuoja@helsinki.fi.

4. Kuvaus tutkimushankkeesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Henkilötietoja käsitellään MAPHEL-hankkeen tutkimuksissa ja jatkossa mahdollisesti myös muissa kielentutkimuksen tai geotieteiden/maantieteen alalla toteutettavissa tutkimuksissa. MAPHEL-hankkeessa tutkitaan erityisesti pääkaupunkiseudun alueellista kielidiversiteettiä ja sen paikkakohtaista vaihtelua. Erityisesti hankkeen tutkimuksissa kartoitetaan kielimaiseman nivoutumista fyysiseen ympäristöön.

5. Mitä tietoja tutkimusaineisto sisältää

Tutkimusaineisto sisältää seuraavanlaisia henkilötietoja:

Suoraan yksilöivät henkilötiedot: ääni, nimi ja yhteystiedot, (video)kuva

Epäsuorasti yksilöivät henkilötiedot: taustatietoja, asuinpaikkatieto, työssäkäynti-/opiskelualue, tietoa harrastuksista ja vapaa-ajan viettotavoista ja -paikoista, kokemukset ja näkemykset joita tutkittavat ilmaisevat.

6. Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Henkilötietoja kerätään suoraan tutkittavilta tallentamalla tiedot videokameralla ja GPS-paikantimella. Tutkimuksessa kerätään myös valokuvamateriaalia kaupunkimaisemasta (saattaa sisältää henkilötietoja, pääsasiassa tarkoitus kuvata esim. kylttejä).

7. Arkaluonteiset henkilötiedot

Tutkimuksessa käsitellään seuraavia tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisia erityisiä henkilötietoryhmiä (eli arkaluonteisia henkilötietoja):

- Rotu tai etninen alkuperä
- Poliittiset mielipiteet
- Uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
- Ammattiliiton jäsenyys
- Geneettiset tiedot
- Biometrinen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten
- Terveys
- Luonnollisen henkilön seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen

Arkaluontoisten tietojen käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan j alakohtaan (käsittely on tarpeen tieteellisiä tutkimustarkoituksia varten) sekä tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 7 kohtaan (tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta tieteellistä tutkimusta varten tehtävään tietojen käsittelyyn).

8. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella:

- yleistä etua koskeva tehtävä:
- tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi (tietosuojalain 4 §:n 3 kohta)
 - tutkimusaineistojen ja kulttuuriperintöaineistojen arkistointi (tietosuojalain 4 §:n 4 kohta)
- tutkittavan suostumus
- rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattaminen
- rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen mikä oikeutettu etu on kyseessä:

9. Tietojen vastaanottajat

Tutkimushankkeen kuluessa hankkeen tutkijoilla ja tutkimusassistenteilla on oikeus käsitellä henkilötietoja. Hankkeen tutkijat voivat harkinnan mukaan hyödyntää henkilötietoja sisältävää aineistoa myös opetustarkoituksiin (esim. videotallenne), kuitenkin niin, että tunnistamisen mahdollisuus on minimoitu siten, etteivät opetustilanteen läsnäolijat kykene tunnistamaan tutkittavia käyttäen todennäköisesti käytettävissä olevia keinoja. Lisäksi opinnäytetyön tekijät voivat käsitellä tutkimushankkeessa kerättyjä henkilötietoja, mikäli tämä on opinnäytetyön toteuttamisen kannalta välttämätöntä.

Tähän tutkimushankkeeseen voi osallistua akateemisia yhteistyökumppaneita, joille luovutetaan Helsingin yliopiston hallussa olevia aineistoja, jotka sisältävät tässä tietosuojailmoituksessa kuvattuja henkilötietoja. Tietojen luovuttaminen tähän tarkoitukseen perustuu tieteellisen tutkimuksen mahdollistamiseen yhteistyötahojen kanssa ja tutkimusaineiston käsittelyyn tutkimustarkoituksia varten.

Lisäksi hankkeessa käsiteltäviä henkilötietoja voidaan käsitellä muissa kieli-/geo-/maantieteellisissä hankkeissa ja ne voidaan luovuttaa myös toiselle rekisterinpitäjälle akateemisen tieteellisen tutkimuksen suorittamista varten, esimerkiksi Tietoarkiston tai Kielipankin kautta (jolloin kuitenkin luovuttavana tahona toimii HY) alkuperäisen tutkimusryhmän suostumuksella (jäsenet hyväksyvät tutkimussuunnitelman). Tietoarkisto ja Kielipankki arkistovat tutkimusaineistoa ja jakavat sitä tutkimusryhmän harkinnan mukaisesti eteenpäin muille akateemisille tutkimushankkeille.

Henkilötietoja voidaan siirtää sopimuksenalaisille ulkopuolisille litterointipalveluja tuottaville tahoille. Kyseiset toimijat toimivat Helsingin yliopiston käsittelijöinä.

10. Tietojen siirto Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

11. Automatisoitu päätöksenteko

Tutkimuksessa ei tehdä automaattisia päätöksiä, joilla on merkittävä vaikutus tutkittaviin.

12. Henkilötietojen suojaus

Tutkimusaineistoon sisältyviä henkilötietoja käsitellään ja säilytetään suojattuna niin, että ainoastaan niitä tarvitsevat henkilöt pääsevät tarkastelemaan tietoja.

Tietojärjestelmissä käsiteltäviä tietoja suojataan seuraavilla tavoilla:

- käyttäjätunnus ja salasana
- käytön rekisteröinti/lokitus
- kulunvalvonta
- salaus/kryptaus
- kaksivaiheinen tunnistautuminen
- muu, mikä:

Manuaalista (esim. paperimuodossa tai muuten aineellisessa muodossa) olevaa aineistoa suojataan seuraavilla tavoilla: tutkittavilta mahdollisesti paperisessa muodossa kerätyt suostumuslomakkeet säilytetään lukitun huoneen lukitussa kaapissa.

Suorien tunnistetietojen käsittely:

- Rekisterinpitäjä kerää henkilötiedot ilman suoria tunnistetietoja
- Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa ja säilytetään erillään analysoitavasta tutkimusaineistosta
- Aineisto analysoidaan suoria tunnistetiedoin, koska (peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle): analysointi mahdollista ainoastaan tunnisteeellisin tiedoin.

13. Henkilötietojen käsittelyn kesto tässä tutkimuksessa

Kohdassa 2 mainitut hankkeen tutkijat, hankkeen muut jäsenet ja luovutuksensaajat voivat käsitellä henkilötietoja sisältävää aineistoa tutkimustarkoituksiinsa myös hankkeen päättymisen jälkeen myös muissa hankkeen tutkimusaloihin liittyvissä tutkimuksissa. Henkilötietoja käsitellään, kunnes MAPHEL-hanke ja muut tutkimukset, joissa käytetään hankkeessa kerättyjä henkilötietoja, ovat päättyneet. Tämän jälkeen tiedot arkistoidaan kohdassa 9 mainituilla tavoilla.

Mikäli tässä tutkimushankkeessa kerättyjä henkilötietoja luovutetaan toiseen tutkimushankkeeseen, henkilötietojen käsittely tuossa toisessa tutkimushankkeessa määräytyy kyseisen hankkeen lähtökohtien mukaisesti ja siitä tiedotetaan tutkittavia tietosuojasetuksen mukaisesti.

14. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

- Tutkimusaineisto hävitetään
- Tutkimusaineisto säilytetään tämän tutkimuksen tulosten luotettavuuden arvioimista varten:
- ilman suoria tunnistetietoja tunnistetiedoin
- Tutkimusaineisto säilytetään myöhempää, yhteensopivaa tieteellistä tutkimusta varten tietosuoja-asetuksen vaatimusten mukaisesti:
- ilman suoria tunnistetietoja tunnistetiedoin

Tutkimusaineiston säilytys perustuu tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b ja e alakohtiin. Ennen uutta tutkimuskäyttöä rekisterinpitäjä varmistaa, että uusi tutkimuskäyttö on yhteensopivaa aineiston alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa asetuksen vaatimusten mukaisesti. Tutkimusaineiston uudesta tutkimuskäytöstä lähetetään rekisteröidyille uusi tietosuojailmoitus, paitsi jos rekisterinpitäjä ei enää pysty tunnistamaan rekisteröityjä tutkimusaineistosta.

Uudesta tutkimuksesta ei voida lähettää ilmoitusta rekisteröidylle myöskään silloin, jos tietojen toimittaminen olisi mahdotonta tai kohtuuttoman vaivalloista tai jos se estäisi tai vaikeuttaisi suuresti tutkimustarkoitusten saavuttamista (tietosuoja-asetuksen 14 artiklan 5 kohdan b alakohta).

Missä aineistoa säilytetään ja kuinka kauan: Tutkijat säilövät aineistoa henkilökohtaisilla laitteillaan ja/tai aineiston säilömiseen ja käsittelyyn tarkoitetulla palvelualustalla (esim. CSC services for sensitive data management). Aineiston säilytyksen kesto kuvattu kohdassa 13.

15. Mitä oikeuksia rekisteröidyllä on ja oikeuksista poikkeaminen

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa on tämän ilmoituksen kohdassa 2 mainitut henkilöt.

Rekisteröidyn oikeudet

Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus:

- saada pääsy tietoihin
- oikaista tietoja
- poistaa tiedot ja tulla unohdetuksi
- rajoittaa tietojen käsittelyä
- siirtää tiedot järjestelmästä toiseen
- vastustaa tietojen käsittelyä
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi.

Rekisteröity ei kuitenkaan voi käyttää kaikkia oikeuksia kaikissa tilanteissa. Tilanteeseen

vaikuttaa esimerkiksi se, millä perusteella henkilötietoja käsitellään.

Tarkempaa tietoa rekisteröidyn oikeuksista eri tilanteissa löytyy tietosuojavaltuutetun verkkosivuilta: <https://tietosuoja.fi/rekisteroidyn-oikeudet-eri-tilanteissa>

Oikeuksien soveltuminen

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta, ellei rekisteröidy anna tunnistamisen mahdollistavia lisätietoja (tietosuoja-asetuksen 11 artikla).

Oikeuksista poikkeaminen

Tietosuoja-asetus ja Suomen tietosuojalaki mahdollistavat tietyistä rekisteröidyn oikeuksista poikkeamisen silloin, kun henkilötietoja käsitellään tieteellisessä tutkimuksessa ja oikeuksien toteuttaminen estäisi tai vaikeuttaisi suuresti käsittelyn tarkoitusten saavuttamista. Tarvetta poiketa rekisteröidyn oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki
Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki
Vaihde: 029 56 66700
Faksi: 029 56 66735
Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi